

Sygn. akt **XXVII Ca 2698/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Adrianna Szewczyk-Kubat (spr.)
Sędziowie:	SO Ewa Cylc SR del. Wiesława Śmich
Protokolant:	sekr. sądowy Robert Rybiński

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w S.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu (...) Szpitalowi (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt II C 102/15

1. oddala apelację,
2. zasądza od (...) Szpitala (...) w W. na rzecz (...) S.A. w S. kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSR del. Wiesława Śmich SSO Adrianna Szewczyk-Kubat SSO Ewa Cylc

Sygn. akt XXVII Ca 2698/16

UZASADNIENIE

Pozwem z 29 sierpnia 2014 roku powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. wniosła o zasądzenie od (...) Szpitala (...) w W. kwoty 15.122,60 zł wraz odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych. Wskazała, że dochodzi roszczeń wynikających z umowy z 29 czerwca 2012 r. o współpracy w zakresie zarządzania płynnością, zawartej przez powoda z (...) spółką akcyjną z siedzibą w S., w wysokości 13.501,51 zł tytułem należności głównej i 1.614,90 zł tytułem należnych odsetek. W ramach tej umowy powódka poręczyła istniejące i niewymagalne, jak również przyszłe, zobowiązania m. in. pozwanego, w zakresie należności głównej wraz z odsetkami. (...) spółka akcyjna z

siedzibą w S. zobowiązała się przekazywać (...) S.A. zestawienia faktur VAT wystawionych w danym miesiącu, zaś w przypadku braku zapłaty za poręczone zobowiązanie przez pozwanego, powódka zobowiązała się spłacić poręczone zobowiązania wraz z należnymi dostawcy odsetkami naliczonymi na dzień owej spłaty. Z uwagi na nieuregulowanie przez pozwanego swoich zobowiązań względem dostawców, powódka spłaciła za pozwanego należności główne wynikające z faktur powiększone o naliczone odsetki a pomniejszone o należną powodowi prowizję operacyjną, na zasadach z art. 518 § 1 pkt 1 k.c. wstępując w prawa zaspokojonego wierzyciela do wysokości dokonanej zapłaty. O spłacie zobowiązań powódka poinformowała pozwanego, wzywając go do uiszczenia zaległości. Pozwany nie zadośćuczynił przedmiotowym wezwaniom.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 23 września 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W dniu 16 października 2014 roku pozwany (...) Szpital (...) w W. wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości, o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także o zwolnienie pozwanego od ponoszenia wszelkich ewentualnych kosztów postępowania i odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu. Wniósł także o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla m.st. Warszawy w Warszawie jako miejscowo i rzeczowo właściwemu. W uzasadnieniu podniesiono zarzut braku legitymacji procesowej powódki wskazując, że nie może być ona uznana za wierzyciela pozwanego, ani też podmiot uprawniony do dochodzenia kwoty wskazanej w pozwie na własną rzecz z uwagi na fakt, że podejmowane przez nią działania zmierzają do obejścia prawa. Wskazano, że zgodnie z postanowieniami umów oraz przepisami ustawy o działalności leczniczej, bez pisemnej zgody organu założycielskiego pozwanego szpitala nie jest możliwe przeniesienie wierzytelności, ale też dokonanie wszelkich czynności prawnych skutkujących zmianą wierzyciela. Zawierane przez powódkę z wierzycielami pozwanego umowy nie były więc prawnie skuteczne, bez względu na nazwę umowy, bowiem ich skutkiem była faktyczna zmiana wierzyciela, co powinno nastąpić po uzyskaniu zgody organu założycielskiego. W ocenie strony pozwanej czynności prawne pomiędzy powodem a dostawcami Szpitala nie mogły być uznane za skuteczne, miały charakter pozorny i tym samym były nieważne z mocy prawa, bowiem celem powódki było obejście umownych oraz ustawowych zakazów dokonywania zmiany wierzyciela i de facto obrót długami szpitalnymi.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi postanowieniem z dnia 6 listopada 2014 roku stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu dla m.st. Warszawy w Warszawie.

W piśmie procesowym z 29 kwietnia 2015 roku powódka podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie podnosząc, że w niniejszej sprawie nie zachodzi brak legitymacji czynnej, która to legitymacja wynika z zawarcia i realizacji przez powódkę umowy poręczenia z kontrahentem, z racji faktu, że zgoda organu tworzącego nie jest niezbędna dla czynności prawnych, w których stroną nie jest SP ZOZ. Wskazano także, że umowa poręczenia miała na celu podjęcie działań zmierzających do spłaty wierzytelności przez szpital. Stwierdzono również, że nawet w przypadku uznania, że powódka nie mogła domagać się spełnienia świadczeń z uwagi na bezskuteczność umowy poręczenia, to podstawa faktyczna żądania daje możliwość uwzględnienia jej roszczenia jako świadczenia spełnionego nienależycie. W przedmiotowej sprawie pozwany uzyskał bowiem korzyść w postaci zwolnienia go z zobowiązania zapłaty wynikającego z umowy zawartej z dostawcami, w sytuacji, gdy powódka działała w przekonaniu, że spełnia świadczenia zgodnie z zawartą umową poręczenia. W efekcie powódka znalazła się w sytuacji zubożenia, a pozwany uzyskał korzyść jako zwolniony z obowiązku zapłaty bez podstawy prawnej.

Pismem z dnia 21 maja 2015 roku powódka wniosła o zawiadomienie o toczącym się procesie w trybie art. 196 § 1 k.p.c. wierzyciela stosunku podstawowego, tj. spółki akcyjnej (...) jako podmiotu, który zdaniem pozwanego posiada wyłączną legitymację czynną do występowania w niniejszym postępowaniu.

W piśmie z dnia 2 lipca 2015 roku (...) spółka akcyjna oświadczyła, iż przystępuje do postępowania w charakterze powoda wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 15.122,40 zł z odsetkami ustawowymi od dnia

wniesienia pozwu do dnia zapłaty i o zasądzenie kosztów postępowania. Na rozprawie pełnomocnik Spółki (...) wskazał, iż kwota dochodzona przez tę spółkę wynika z pozwu spółki (...).

Na rozprawie w dniu 24 września 2015 roku pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie obydwu powództw, w tym co do (...) S.A z uwagi na zaspokojenie jako wierzyciela pierwotnego, wskazał przy tym na przedawnienia roszczenia.

W piśmie z dnia 2 listopada 2015 roku powódka (...) S.A wskazała na bezzasadność zarzutu przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2015r. w sprawie II C 102/15 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie zasądził od pozwanego na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 15.115,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2015r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo tego powoda oddalił. Oddalił w całości powództwa (...) S.A. w Ł. i zasądził od tej spółki na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Nie obciążył pozwanego kosztami procesu z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S..

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny i przeprowadził rozważania prawne:

W dniu 29 czerwca 2012 roku (...) S.A zawarła z (...) S.A. w Ł. umowę o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń. Na podstawie wskazanej umowy (...) S.A. poręczyła istniejące i niewymagalne oraz przyszłe zobowiązania z należności głównych m. in. (...) Szpitala (...) w W. powstałe z tytułu usług i dostaw. Strony umowy ustaliły, iż dostawca będzie przekazywał (...) S.A. zestawienie wszystkich faktur VAT wystawionych w danym miesiącu kalendarzowym, zaś w przypadku, gdyby Szpital nie wywiązał się ze swojego zobowiązania i nie uregulował zobowiązań względem (...) S.A., dostawca miał poinformować o tym fakcie (...) S.A., która jako poręczyciel dokonać miała spłaty zobowiązania stając się w tym zakresie wierzycielem kontrahenta dostawcy.

Wobec spełnienia świadczeń w wykonaniu zawartych umowy, kontrahent pozwanego wystawił mu szereg faktur. Jednakże Szpital nie uregulował w pełni zobowiązań wynikających z powyższych faktur VAT, wobec czego (...) S.A., w wykonaniu swego zobowiązania wynikającego z umowy o współpracę, spłaciła za dłużnika kwoty należności głównych wraz z odsetkami naliczonymi do dnia zapłaty.

(...) S.A wezwała w dniu 23 maja 2014 roku pozwanego w nieprzekraczalnym terminie do dnia 2 czerwca 2014 roku do zapłaty kwoty 98.157,51 zł należności głównej oraz należnych odsetek obejmujących wierzytelności dochodzone w niniejszym postępowaniu.

Pozwany Szpital nie spełnił świadczenia żądanego przez powoda.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, albowiem żadna ze stron nie zakwestionowała ich prawdziwości, a Sąd analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dopatrył się okoliczności mogących skutkować powstaniem wątpliwości co do ich prawdziwości. Nadto powyżej opisany stan faktyczny w całości nie był sporny pomiędzy stronami. Wszystkie powołane okoliczności Sąd Rejonowy mógł zatem uznać za ustalone już na zasadzie art. 229 i 230 k.p.c.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka D. S. albowiem materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy był wystarczający dla wydania rozstrzygnięcia, w szczególności przedstawione przez powoda kopie umów i dowody przelewów na rzecz dostawców Szpitala dostatecznie wyjaśniły okoliczności, do których wykazania zmierzał wniosek pozwanego. Przeprowadzenie powyższego dowodu byłoby zatem bezcelowe i prowadziłoby do zbędnej zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Ponadto charakter zapisów umownych wynikał wystarczająco z dokumentów umów, ich treść była jasna i nie pozostawiała wątpliwości co do zamiaru i celu stron. Co do pozorności umów zeznania świadka byłyby zbyteczne, bowiem, abstrahując od faktu, iż na gruncie sprawy niniejszej umowy zawierane przez powoda z dostawcą Szpitala nie były umowami konsorcjum, trudno byłoby wyobrazić sobie, skąd świadek miałby posiadać wiedzę na temat ukrytych zamiarów stron umowy, w której zawieraniu nie uczestniczył.

Sąd Rejonowy zważył, że bezspornym był fakt istnienia wierzytelności wynikającej ze współpracy pozwanego Szpitala z dostawcą oraz niespełnienie przez Szpital świadczeń w całości. Istotą sporu stanowiła natomiast kwestia legitymacji czynnej (...) S.A. oraz, wobec wstąpienia do sprawy w trybie art. 196 k.p.c., (...) S.A. - do wystąpienia z roszczeniem.

Sąd Rejonowy podkreślił, że legitymacja materialna, a więc posiadanie prawa podmiotowego lub interesu prawnego do wytoczenia powództwa stanowi przesłankę materialną powództwa, a jej brak stoi na przeszkodzie udzieleniu ochrony prawnej. Brak legitymacji materialnej skutkuje, co do zasady, oddaleniem powództwa. Podmiotami posiadającymi legitymację procesową są np. podmioty posiadające interes prawny w ustaleniu istnienia albo nieistnienia prawa lub stosunku prawnego, którego nie są podmiotem. Legitymacja procesowa jest, więc zawsze powiązana z normami prawa materialnego.

Strona pozwana podnosiła w toku procesu, że zawarte między (...) S.A. a powołanymi powyżej podmiotami umowy o współpracy są nieważne i nie zasługują na ochronę prawną, gdyż są to umowy pozorne, de facto zmierzające do obejścia ustawy, tj. art. 54 ust 5 ustawy o działalności leczniczej, który wymaga, aby czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela w przypadku zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej była dokonana po uprzednim uzyskaniu zgody przez podmiot, który utworzył zakład.

Pozorność oświadczenia woli pociąga za sobą bezwzględną nieważność czynności prawnej (art. 83 k.c.). W wypadku złożenia oświadczenia dla ukrycia innej czynności prawnej chodzi o dwie czynności prawne, a mianowicie czynność prawną pozorną i ukrytą. Jeżeli oświadczenie woli zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. W okolicznościach niniejszej sprawy strona pozwana twierdziła, że umowy o współpracę ukrywały w istocie umowę cesji wierzytelności. Zgodnie z powołanym już wyżej art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Czynność prawna dokonana z naruszeniem tego postanowienia ustawy jest nieważna.

W uchwale z dnia 20 kwietnia 2012 r., 111 CZP 20/12 (OSNC 2012/10/117) Sąd Najwyższy stwierdził, że pozorna umowa poręczenia zawarta dla ukrycia umowy przelewu wierzytelności przez wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej z podmiotem profesjonalnie zajmującym się obrotem wierzytelnościami, może naruszać umowny zakaz zawarcia umowy przelewu wierzytelności.

Pozorność jest wadą oświadczenia woli wywołującą skutek w postaci bezwzględnej nieważności czynności prawnej, zatem skutek wynikający z pozorności sąd ma obowiązek brać pod uwagę z urzędu. Jednak sama pozorność jest stanem faktycznym wymagającym udowodnienia. Żaden przepis nie przewiduje domniemania pozorności oświadczenia woli, a zgodnie z art. 6 k.c. ciężar wykazania, iż oświadczenie woli zostało złożone dla pozoru spoczywa na pozwanym, który z pozorności czynności prawnej wywodzi dla siebie skutki prawne. Stwierdzenie pozorności czynności prawnej wymaga jednak wykazania stanu świadomości obu stron umowy, jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 1998 r. (II CKN 816/97) nieważność czynności prawnej z powodu pozorności złożonego oświadczenia woli może być stwierdzona tylko wówczas, gdy brak zamiaru wywołania skutków prawnych został przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie tak, że miała ona pełną świadomość, co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadzała.

Dokonane w niniejszej sprawie ustalenia faktyczne nie dały jednak podstaw do stwierdzenia pozorności umów zawartych przez powódkę z wierzycielami pozwanego. Przede wszystkim stał temu na przeszkodzie fakt, iż kwestionowane przez pozwanego umowy były wykonywane zgodnie z ich wyrażoną treścią, ponadto nie sposób było zdaniem Sądu I instancji uznać za zamierzone imputowane przez pozwanego ukrycie przez (...) S.A. i jego kontrahentów przeniesienia wierzytelności na powódkę skoro takiego skutku przewidziano w tychże umowach wprost.

Odrębnego rozważenia wymagał natomiast wpływ postanowień art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej na ważność i skuteczność zawartych przez powoda umów, w tym kwestii zmiany wierzyciela bez zgody organu prowadzącego podmiot.

W świetle regulacji art. 54 ust. 5 i 6 z 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2011 roku dla czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej wymagane jest uzyskanie zgody podmiotu tworzącego zakład na dokonanie takiej czynności, gdy jednocześnie czynność prawna dokonana z naruszeniem tego wymogu jest nieważna. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 19 lutego 2014 roku wydanego w sprawie o sygn. akt VI ACa 654/13, ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela”. Tak ogólne sformułowanie w ocenie Sądu oznaczało, że dotyczy ono wszelkich czynności prawnych dotyczące zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, których celem (realnym skutkiem) jest zmiana wierzyciela. Istotne jest, zatem określenie zakresu przedmiotowego tego pojęcia, uwzględnienie charakteru danej czynności i jej celu. Sąd Apelacyjny wskazał, iż treść przepisu nie daje podstaw do ograniczenia zakresu zastosowania powyższego przepisu wyłącznie do tych czynności prawnych, których istotą jest zamiar bezpośredni istniejący w chwili dokonywania czynności, z wyłączeniem tych czynności, których dalszym, ale nie bezpośrednim skutkiem może być zmiana wierzyciela. Pogląd ten podzielił również Sąd Najwyższy, w najnowszym orzecznictwie wskazując, iż nie można zakładać, że w ustawie o działalności leczniczej ustawodawca wprowadza jakiś wyczerpujący katalog takich czynności prawnych, ograniczony jedynie do przelewu wierzytelności (w jego różnych wariantach, m. in. w wariantcie powierniczym), instytucji zbliżonych do przelewu (np. indosu wekslowego) lub nawiązujących do konstrukcji przelewu (np. różnych form faktoringu), chodziło raczej o ogólne wskazanie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od samych etapów jego osiągnięcia. Nie ma tu zatem znaczenia sama dogmatyczno-prawna konstrukcja tych czynności i typowa dla nich funkcja prawna. Innymi słowy, ustawodawca na pewno zmierzał do wyeliminowania takiej sytuacji, w której w wyniku dokonania określonej czynności prawnej (niekoniecznie tylko między wierzycielem z.o.z. i osobą trzecią) pojawi się nowy wierzyciel z.o.z., dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy (wyroki Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2015 r., V CSK 111/14; z 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13).

Sąd Rejonowy zważył, że w kodeksie cywilnym ustawodawca przewidział dwie instytucje prowadzące do zmiany wierzyciela. Pierwsza to instytucja przelewu wierzytelności, natomiast druga dotyczy wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela.

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. W myśl zaś § 2 niniejszego artykułu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Jak stanowi natomiast art. 518 k.c. osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty, jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, jeżeli przysługuje jej prawo, przed którym spłacona wierzytelność ma pierwszeństwo zaspokojenia, jeżeli działa za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela; zgoda dłużnika powinna być pod nieważnością wyrażona na piśmie, jeżeli to przewidują przepisy szczególne.

Nie budziło wątpliwości Sądu Rejonowego, że uregulowania zawarte zarówno w art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, jak i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej, obejmowały umowę przelewu wierzytelności. Wątpliwości interpretacyjne mogłoby budzić określenie innych umów mających na celu zmianę wierzyciela. Jednakże jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 lutego 2014 roku, wydanego w sprawie VI ACa 654/13 „wyraźne rozróżnienie między umowami mającymi na celu zmianę wierzyciela, co niewątpliwie jest pojęciem szerokim, od umowy przelewu kodeksowo uregulowanej w art. 509 k.c. uzasadnia w ocenie Sądu Apelacyjnego uznanie, iż ustawodawca zmierzał do ograniczenia swobody wierzycieli zakładów opieki zdrowotnej w dokonywaniu jakichkolwiek czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela, nawet jeśli taki skutek nie wynikał wprost z treści czynności prawnej” Sąd Rejonowy w pełni podzielił to stanowisko. Jak już uprzednio wskazano, zgodnie z art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej, każda czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej wymaga zgody podmiotu tworzącego. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 19 lutego 2014 roku VI ACa 654/13 wskazał również, że podstawienie uregulowane w art. 518 k.c. ma skutki zbliżone do skutków przelewu, gdyż następuje przejście

wierzytelności na nowego wierzyciela. Wprawdzie wstąpienie w prawa dotychczasowego wierzyciela następuje tylko do wysokości, w jakiej nastąpiła spłata wierzytelności, zaś w przypadku spłaty tylko części wierzytelności, wierzyciel może wykonywać swe prawa, co do pozostałej reszty z pierwszeństwem przed osobą wstępującą w jego miejsce (art. 518 § 3 k.c.), jednak z treści ustawy nie wynika, aby ustawodawca objął tym uregulowaniem tylko umowy, których bezpośrednim skutkiem jest nabycie wierzytelności w takim zakresie, w jakim przysługiwała ona dotychczasowemu wierzycielowi. Podstawienie w prawa zaspokajanego wierzyciela może być wynikiem umowy, w tym umowy poręczenia, jeśli więc z okoliczności zawarcia takiej umowy wynika, iż ma ona na celu zmianę wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej, umowa ta podlega regulacji zawartej w art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej.

Ewentualnie należało zwrócić uwagę, iż zawarte przez powoda umowy naruszają art. 58 k.c., ponieważ można je było zaliczyć do czynności zmierzających do obejścia ustawy.

Ponadto Sąd Rejonowy miał na uwadze wyrok z 9 stycznia 2015 roku w sprawie V CSK 111/14, w którym Sąd Najwyższy wskazał, iż umowa poręczenia należy do kategorii "czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego z.o.z." w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej i dla jej skuteczności prawnej wymagana jest zatem zgoda na dokonanie takiej czynności, gdy jednocześnie czynność prawna dokonana z naruszeniem tego wymogu jest nieważna.

Jak stanowi natomiast art. 518 k.c. osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty, jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi, jeżeli organu założycielskiego szpitala (wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2015 r., V CSK 111/14). Z treści umów zawartej przez powódkę z wierzycielem pozwanego wynikało, że strony z góry ustaliły, że w zakresie spłaconego przez poręczyciela zobowiązania powodowa spółka staje się wierzycielem pozwanego z prawem do naliczania odsetek za opóźnienie. Zarówno sama treść zawartych umów, jak i fakt ich zawarcia przez spółkę, która nabywała w ramach prowadzonej działalności od wskazanych w pozwie podmiotów wierzytelności i która w ramach umów poręczyła istniejące i niewymagalne, a także przyszłe zobowiązania Szpitala w zakresie kwoty głównej do górnej granicy określonej w umowie, dały podstawę do uznania, że celem zawarcia przedmiotowych umów będących podstawą roszczenia było skorzystanie z instytucji uregulowanej w art. 518 k.c., a więc doprowadzenie do zmiany wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej. Przedmiotowe umowy o współpracy podlegały więc regulacji art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej.

Należało mieć także na uwadze wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 roku, sygn. akt I CSK 428/13, który wskazał, że nieważne jest poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody organu założycielskiego tego zakładu. Poręczenie takie może, bowiem należeć do grupy „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” w rozumieniu tych przepisów. Sąd Najwyższy wskazał również w uzasadnieniu w sprawie, której stan faktyczny zbliżony był do przedmiotowej sprawy „iż poręczenie obejmujące zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej udzielane było przez przedsiębiorcę działającego na tzw. rynku wierzytelności, odpłatnie, odsetki za opóźnienie ze spłacaniem należności subrogacyjnej stanowią dodatkowy dochód poręczyciela, a poręczeniem obejmowano zawsze tzw. pełne wierzytelności (...). Jeżeli jeszcze weźmie się pod uwagę i to, że poręczeniem nie są obejmowane wierzytelności z.o.z., które nie podlegają potrąceniu ani innym zarzutom dopuszczalnym do podniesienia do dłużnika, w szczególności w trybie art. 513 k.c., to nie ma wątpliwości co do tego, iż poręczyciel – przedsiębiorca liczył przede wszystkim na nabycie spłaconej wierzytelności i nie był zainteresowany podejmowanej żadnej obrony przed roszczeniem zgłoszonym przez wierzyciela z.o.z., a nabytą w wyniku spłaty wierzytelność mógł traktować jako określoną inwestycję kapitałową. Oznacza to, że poręczenie takiego przedsiębiorcy udzielone zostało przede wszystkim w interesie ekonomicznym poręczyciela, zmierzającego do uzyskania prawnego statusu wierzyciela z.o.z. na podstawie przepisów o subrogacji. Zasadniczy, typowy cel poręczenia w postaci stworzenia stanu zabezpieczenia dla wierzyciela z.o.z. schodzi tu wyraźnie na dalszy plan”. Powyższy pogląd Sądu Najwyższego Sąd Rejonowy przyjął za własny. Warto także było ponownie zwrócić uwagę na treść uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2015 roku w sprawie o sygn. akt V CSK 111/14, w którym stwierdzono, że „bliskość konstytucyjna i funkcjonalna cesji (art. 509 k.c.) i subrogacji poręczyciela (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.) pozwala na wysunięcie wniosku o możliwości zastępowania efektu

prawnego cesji także umową poręczenia, gdy po wykonaniu obowiązku poręczycielskiego następuje subrogacyjna zmiana wierzyciela w pierwotnym stosunku obligacyjnym i pojawia się nowy wierzyciel Szpitala (dłużnika głównego).

Wobec powyższego, wracając do zarzutu strony pozwanej podnoszonego w toku postępowania, stwierdzić należało, iż wobec braku zgody organu założycielskiego pozwanego Szpitala na subrogacyjną zmianę wierzyciela, (...) S.A. nie wstąpił w prawa (...) S.A, Stąd też w niniejszym postępowaniu nie posiadał legitymacji czynnej do wystąpienia z powództwem przeciwko pozwanemu.

Niezależnie od powyższego oparcie żądania na przepisach dotyczących świadczenia nienależnego (art. 410 k.c.) również należało uznać za chybione, albowiem za legitymowanego biernie dla tak sformułowanego roszczenia powoda można byłoby uznać jedynie podmiot bezpośrednio uposażony, czyli (...) S.A. Traktowanie pozwanego jako podmiot wzbogacony de facto przyniosłoby ten sam efekt, który powołane przepisy ustaw miały na celu uniknąć, tj. powstanie roszczeń wobec zakładu opieki zdrowotnej. W ocenie Sądu Rejonowego nie można było przyjąć, że nastąpiło zmniejszenie pasywów po stronie pozwanego poprzez dokonaną przez powódkę wpłatę określonej kwoty pieniężnej na rzecz konkretnego zobowiązania pozwanego, gdyż nieważność umowy pozbawiła jednocześnie celu określonych świadczeń powódki opartych na tej umowie. Reasumując, nie można było uznać, że nastąpiła spłata zobowiązania pozwanego, a tym samym traktować go jako bezpośrednio wzbogaconego.

Brak legitymacji procesowej zarówno czynnej, jak i biernej prowadził do wydania wyroku oddalającego powództwo (...) S.A. i konsekwentnie należało przyjąć, że skoro ta spółka nie wstąpiła w miejsce dotychczasowego wierzyciela pozwanego i nie został on skutecznie zaspokojony przez tę Spółkę na skutek spełnienia świadczenia za pozwanego, to legitymacja czynna przysługiwała wierzycielowi Szpitala tj. (...) S.A., który wstąpił do postępowania w charakterze powoda.

Bezzasadnym pozostawał także zarzut przedawnienia, podniesiony przez pozwanego przeciwko roszczeniu (...) S.A. Stosownie do art. 198 § 2 k.p.c. skutki prawne, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa, (zatem również przerwanie biegu przedawnienia — art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), w stosunku do osób zawiadomionych w myśl art. 196 k.p.c. następują z chwilą przystąpienia tych osób do sprawy w charakterze powodów. Roszczenia powoda (...) S.A. ulegały przedawnieniu z upływem lat dwóch (art. 751 pkt 1 k.c. w zw. z art. 750 k.c.), przy czym termin płatności najwcześniej wymagalnej faktury oznaczono na dzień 19 września 2013 r. Tymczasem swe przystąpienie do sprawy powód (...) S.A. zgłosiła pismem z dnia 02 lipca 2015r., a więc nadanym przed upływem ww. terminu, przerywając tym samym skutecznie jego bieg oraz bieg przedawnienia w stosunku do roszczeń później wymagalnych.

Reasumując Sąd Rejonowy przyjął, że wierzytelności legitymowanego czynnie powoda (...) S.A. dochodzone w niniejszej sprawie nie zostały przeniesione na (...) S.A., zaś pozwany do zamknięcia rozprawy nie wykazał, aby spełnił na rzecz powoda (...) S.A. roszczenie dochodzone pozwem (okoliczność ta nie była zresztą przez Szpital podnoszona a twierdzenia powodów kwestionowane).

Powód (...) S.A. wystawił pozwanemu następujące faktury:

- faktura VAT nr (...) na kwotę 1.804,03 zł z odsetkami liczonymi od dnia 19 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 218,46 zł;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 4.860 zł z odsetkami liczonymi od dnia 21 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 585,06 zł ;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 22,03 zł z odsetkami liczonymi od dnia 21 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 2,65 zł ;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 1.512 zł z odsetkami liczonymi od dnia 26 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 179,33 zł;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 1.601,05 zł z odsetkami liczonymi od dnia 21 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 192,74 zł;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 27 zł z odsetkami liczonymi od dnia 29 września 2013 roku, które wyniosły 3,17zł;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 1779,84 zł z odsetkami liczonymi od dnia 29 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 209,19 zł;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 70,98 zł z odsetkami liczonymi od dnia 29 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 8,34 zł,

- faktura VAT nr (...) na kwotę 1809,22 zł z odsetkami liczonymi od dnia 28 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 213,29 zł;

- faktura VAT nr (...) na kwotę 22,36 zł z odsetkami liczonymi od dnia 28 września 2013 roku, które na dzień 24 czerwca 2014 r. wyniosły 2,67 zł.

Po podsumowaniu kwot faktur kwota roszczenia głównego wyniosła 13.508,51 zł a kwota prawidłowo wyliczonych odsetek 1.614,09 zł, co dało łącznie kwotę 15.122,60 zł.

Natomiast powódka (...) S.A wniosła o zasądzenie kwoty należności głównej w wysokości 13.501,51 zł.

Zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. Sąd nie może wyrokować, co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy zasądził na rzecz (...) S.A kwotę 15.115,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa przez powodową spółkę tj. 2 lipca 2015 roku (data stempla pocztowego).

(...) S.A. dochodziła tytułem odsetek skapitalizowanych na dzień 24 sierpnia 2014 r. kwoty 1.620,89 zł, a jak wskazano kwota odsetek wyliczonych według dat wymagalności ustalonych w oparciu o zawarte przez strony umowy wyniosła 1.614,09 zł, roszczenie odsetkowe co do różnicy pomiędzy kwotą 1.620,89 zł a 1.614,09 zł należało oddalić.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o art. 98 i 102 k.p.c. Wobec oddalenia powództwa (...) S.A., zasądzono na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. O kosztach procesu co do powództwa (...) S.A. Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Rejonowy podkreślił, że sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet bardzo niekorzystna, nie stanowi podstawy do zwolnienia na podstawie art. 102 k.p.c. od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. Sąd Rejonowy podzielił argumentację pozwanego, że wszelkiego rodzaju dodatkowe zobowiązania finansowe niezwiązane bezpośrednio z działalnością statutową Szpitala są realizowane kosztem pacjentów. Pozwany jako jednostka publicznej służby zdrowia nie dysponuje innymi środkami niż te, które uzyskuje w ramach kontraktu z NFZ i realizuje obowiązki Państwa z zakresu zapewnienia obywatelom opieki zdrowotnej, zaś powód jest przedsiębiorcą i koszty pomocy prawnej są kosztami związanymi z prowadzoną przez niego działalnością. Obok złej sytuacji ekonomicznej pozwanego, okoliczności te przemawiały za uznaniem ich za szczególne, co w konsekwencji prowadziło do odstąpienia przez ten Sąd od zasądzania od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od orzeczenia w części zasądzającej na rzecz (...) S.A. kwotę 15.115,60 zł złożył pozwany, który wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ treść zaskarżonego wyroku, polegające na niedopełnieniu przez Sąd I instancji obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności pominięciu przy ocenie tego materiału istotnych okoliczności faktycznych wskazanych w toku

postępowania przez stronę pozwaną, gdzie pozwany podnosił szereg merytorycznych i prawnych argumentów wskazujących na fakt, iż wobec zaspokojenia (...) S.A. tj. zapłaty przez (...) S.A. za konkretne faktury wystawione przez (...) S.A. na rzecz Szpitala (fakt przyznany przez (...) S.A. m.in. w treści pozwu oraz w złożonych do akt dokumentach) nie ulegało wątpliwości, że faktycznym beneficjentem wszelkich wpłat na rzecz (...) S.A. nie był ten podmiot, ale (...) S.A. tym bardziej, że do czasu zakończenia postępowania przed Sądem I instancji żaden z podmiotów występujących po stronie powodowej nie przedstawił dokumentu potwierdzającego zwrot na rzecz (...) S.A. otrzymanej przez kontrahenta Szpitala kwoty za faktury wystawione na rzecz pozwanego, co w konsekwencji winno skutkować przyjęciem, iż zobowiązanie Szpitala względem (...) S.A. wygasło na podstawie art. 356 § 1 i 2 k.c. przy czym zapłata przez podmiot trzeci za zobowiązania Szpitala (zresztą bez wiedzy Szpitala) ma charakter faktyczny i rodzi określone skutki prawne (bez względu, czy do zapłaty za zobowiązania Szpitala przez (...) S.A. doszło w wykonaniu umowy z (...) S.A. czy nie, jak też, czy ostatecznie umowa ta uznana zostanie za ważną, czy nie, czego zarówno (...) S.A. jak też (...) S.A. jako podmioty profesjonalne mają pełną świadomość, także w zakresie ryzyka związanego ze stosowaniem konstrukcji mogących stać w sprzeczności z dyspozycją art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a wcześniej art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o ZOZ), co znalazło odzwierciedlenie w wyrokach Sądu Okręgowego w Warszawie IV Wydziału Cywilnego w sprawie o sygn. akt IV C 1047/14, IV C 1279/14 oraz IV C 149/15 i IV C 37/15, jak też w wyrokach w sprawie IV C 1195/14 z dnia 2 września 2015r. i IV C 1232/14 z dnia 2 września 2015r. oraz IV C 1077/14, IV C 1065/14, IV C 1203/14 w podobnym stanie faktycznym i prawnym (Sąd Okręgowy w niektórych z tych wyroków oddalił powództwa zarówno (...) S.A. jak też występującego po stronie powodowej kontrahenta – m.in. IV C 1065/15, IV C 1232/14, IV C 1195/14);

- art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na niedopełnieniu przez Sąd I instancji obowiązku pełnego, rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności pominięciu przy ocenie tego materiału istotnych okoliczności faktycznych wskazanych w toku postępowania przez stronę pozwaną, gdzie pozwany podnosił szereg merytorycznych i prawnych argumentów wskazujących na fakt, iż (...) S.A. został w całości zaspokojony przez podmiot trzeci - spółkę (...) S.A. i tym samym roszczenie (...) S.A. względem pozwanego wygasło, przy czym działanie spółki (...) S.A. polegające na zapłacie za zobowiązania Szpitala (bez względu na to, czy umowa o współpracy zostanie uznana za ważną, czy nie) należy traktować jako mające na celu spełnienie świadczenia za Szpital w rozumieniu art. 356 § 1 i 2 k.c. tym bardziej, że także (...) S.A. traktował tę wpłatę dokonaną przez (...) S.A. jako spełnienie zobowiązania przez Szpital (w tym względzie cel i zamiar zarówno (...) S.A. jak też (...) S.A. nie może budzić wątpliwości), przy czym (...) S.A. nie rozliczył się z (...) S.A. z otrzymanych kwot i tym samym w dacie wyrokowania był zaspokojony w całości,

- art. 233 k.p.c. i 232 k.p.c. oraz 278 k.p.c. jak też 227 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji uwzględniając powództwo nie zbadał istotnych okoliczności sprawy, w szczególności w zakresie dotyczącym legitymacji procesowej (...) S.A. w sytuacji, w której umowa pomiędzy (...) S.A. i (...) S.A. została zawarta w celu uzyskania efektu tożsamego z obrotem wierzytelnościami, przy czym, wobec okoliczności wskazanych w pkt 1 i 2, rzeczywistym beneficjentem ewentualnych wpłat na rzecz powoda nie jest powód (gdyż ten został wcześniej zaspokojony), ale (...) S.A. co winno być przedmiotem ustaleń Sądu I instancji z urzędu;

- art. 328 § 2 k.p.c. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegające na tym, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ograniczył się jedynie do lakonicznego stwierdzenia, iż dochodzone w sprawie wierzytelności nie zostały przeniesione na (...) S.A. a świadczenie nie zostało spełnione za pozwanego, podczas gdy okoliczności wskazane powyżej przeczyły temu stanowisku,

- art. 227 k.p.c. w związku z art. 258 § 1 k.p.c. co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na oddaleniu wniosków dowodowych strony pozwanej w zakresie dotyczącej m.in. tzw. lustracji finansowej dotyczącej stosunków gospodarczych pomiędzy (...) S.A. i (...) S.A. w sytuacji, w której przeprowadzenie tych dowodów ma kluczowe znaczenie dla ustalenia w sprawie prawdy obiektywnej (co jest podstawą każdego postępowania sądowego), w szczególności wykazania zapłaty przez (...) S.A. zobowiązań Szpitala na rzecz (...) S.A. i zaksięgowania tych należności

przez (...) S.A. jako zapłata za faktury wystawione Szpitalowi i tym samym z jednej strony wygaśnięciem zobowiązania względem (...) S.A.,

- art. 196 k.p.c. co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na uwzględnieniu wniosku (...) S.A. o zawiadomienie (...) S.A. o toczącym się postępowaniu w sytuacji, w której wspomniany wyżej przepis nie przewiduje takiej możliwości, gdyż dotyczy on wyłącznie sytuacji, w której powództwo zostało wytoczone nie przez podmiot, który powinien występować w sprawie w charakterze powoda, jak też że uwzględnienie takiego wniosku stanowi niedopuszczalny przedsięwzięcie, na co wskazywał Sąd Okręgowy w Warszawie m.in. w sprawie IV C 1201/14 oraz IV C 64/15,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku, którym miał wpływ na treść tego orzeczenia w sytuacji, gdy w rzeczywistości (...) S.A. formalnie występując jako strona postępowania został wcześniej w całości zaspokojony finansowo w zakresie należności objętych postępowaniem przez (...) S.A. i tym samym faktycznie dochodzi należności nie na swoją rzecz, ale na rzecz podmiotu trzeciego, który spełnił świadczenie za pozwanego,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 5 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu oraz naruszenie prawa materialnego w postaci w art. 353¹ k.c. poprzez niewłaściwą wykładnię w sytuacji, w której ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ewidentnie wynikało, iż działanie (...) S.A. związane z zawarciem ze spółką (...) S.A. umowy było nakierowane na osiągnięcie skutku w postaci faktycznego przejęcia długu przez (...) S.A. i tym samym w rzeczywistości (...) S.A. występujący formalnie po stronie powodowej (wspólnie z (...) S.A.) dochodzi zapłaty nie na swoją rzecz (gdyż zapłatę za faktury wystawione Szpitalowi już otrzymał od (...) S.A.), ale de facto na rzecz (...) S.A.,

- art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której wobec istnienia w ustawie (art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a wcześniej art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o ZOZ) zakazu dokonywania jakichkolwiek czynności skutkujących obrotem wierzytelnościami szpitalnymi oraz orzeczeń Sądu Okręgowego w Warszawie IV Wydziału Cywilnego w sprawach powołanych w pkt I (w podobnym stanie faktycznym i prawnym, w tym w których oddalana były powództwa zarówno (...) S.A. jak też występujących po stronie powodowej kontrahentów w związku z zapłatą zobowiązań Szpitala przez (...) S.A.), Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie VI ACa 654/13, VI ACa 874/14, VI ACa 903/14, Sądu Okręgowego w Warszawie V Wydziału Cywilnego Odwoławczego w sprawie o sygn. akt V Ca 1752/14, V Ca 2229/14, V Ca 2228/14, jak też orzeczenia Sądu Najwyższego m.in. w sprawie V CSK 1 11/14, które zakwestionowały stosowane formy handlu długami szpitalnymi — (...) S.A. oraz (...) S.A. zawarły umowę i na podstawie tej umowy dokonano faktycznego obrotu długami szpitalnymi wbrew ustawie, a następnie obydwie podmioty formalnie domagały się od Szpitala zapłaty na swoją rzecz tej samej kwoty, mimo iż (...) S.A. nie rozliczył się z (...) S.A. z otrzymanych środków za faktury wystawione Szpitalowi,

- art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu w sytuacji, w której oświadczenia stron należy analizować w zakresie zamiaru i celu, jakim kierowały się strony składając to oświadczenie, co wobec zapisów umowy zawartej pomiędzy (...) S.A. i (...) S.A. oraz działań (...) S.A. polegających na zapłacie za zobowiązania Szpitala świadczyło jednoznacznie, że celem przystąpienia (...) S.A. do postępowania nie było uzyskanie świadczenia na swoją rzecz, ale na rzecz (...) S.A. jako faktycznego beneficjenta płatności,

- art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej oraz 53 ust. 6 ustawy o ZOZ poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której dokonanie jakiegokolwiek czynności polegającej na faktycznej spłacie wierzytelności skutkuje faktyczną zmianą wierzyciela jako podmiotu uprawnionego i tym samym wymaga ustawowo uzyskania zgody organu założycielskiego pozwanego, co w niniejszej sprawie nie zostało dokonane, przy czym beneficjentem należności uzyskiwanych przez (...) S.A. jest faktycznie (...) S.A. (który wcześniej dokonał spłaty zobowiązań pozwanego względem (...) S.A.), a nie (...) S.A.,

- art. 509 § 1 k.c. oraz art. 518 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów w sytuacji, w której w niniejszej sprawie działania (...) S.A. i (...) S.A. były nakierowane na osiągnięcie skutku tożsamego z przejściem spłaconej wierzytelności przez (...) S.A. w związku z wcześniejszą spłatą zobowiązań Szpitala przez (...) S.A.,

- art. 356 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu w sytuacji, w której nie ulegało wątpliwości, że (...) S.A. dokonując spłaty na rzecz (...) S.A. zobowiązania pozwanego objętego przedmiotem postępowania działała za dłużnika, co znalazło potwierdzenie m.in. w oświadczeniu złożonym przez (...) S.A. w treści pozwu oraz dokumentach znajdujących się w aktach sprawy i tym samym zobowiązanie pomiędzy (...) S.A. i pozwanym wygasło, przy czym (...) S.A. nie wykazał, że zwrócił (...) S.A. otrzymane środki.

Pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w części zasądzonej na rzecz (...) S.A. kwotę 15.115,60 zł i oddalenie powództwa (...) S.A. w całości, względnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z pozostawieniem temu sądowi kwestii rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Wnosił także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym także kosztów zastępstwa procesowego według obowiązujących przepisów za obydwie instancje.

Powódka (...) S.A. wносиła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania w II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem wyrok odpowiada prawu, aczkolwiek Sąd Okręgowy nie do końca podzielił wszystkie rozważania prawne dotyczące rozstrzygnięcia roszczenia spółki (...) S.A.

Przechodząc do rozważenia poszczególnych zarzutów apelacji w pierwszej kolejności należało wskazać, że w ocenie Sądu Okręgowego niezasadne były zarzuty apelującego dotyczące naruszenia art. 233 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 278 k.p.c. i art. 227 k.p.c. w sposób wskazany w apelacji.

Przede wszystkim w sprawie nie było sporne, iż (...) S.A. dokonał spłaty faktur pozwanego w wyniku zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 29 czerwca 2012 r. o współpracy w zakresie zarządzania płynnością. Takie też ustalenia zostały poczynione przez Sąd I instancji.

Natomiast strony dokonanej spłacie przypisywały inne znaczenie prawne, zdaniem apelującego w wyniku tej spłaty doszło do wygaśnięcia jego zobowiązania na skutek zastosowania regulacji art. 356 § 2 k.c., natomiast w ocenie powódki (...) S.A. w dalszym ciągu istniało zobowiązanie po stronie szpitala. Tego rodzaju kwestia nie była jednak związana z błędnymi ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez Sąd I instancji a dotyczącymi spłaty zadłużenia, ale co najwyżej z zarzutami zastosowania błędnych przepisów prawa materialnego do oceny istniejącego stanu faktycznego.

Ponadto naruszenie art. 233 k.p.c. nigdy nie może sprowadzać się do przedstawienia przez apelujących stanu faktycznego przyjętego na podstawie własnej oceny dowodów, ale polega na wykazaniu, posługując się argumentami wyłącznie jurydycznymi, że Sąd Rejonowy naruszył ustanowione w art. 233 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodowej dowodów, tj. przekroczył granice swobody wyznaczone logiką, doświadczeniem życiowym, zasadami nauki bądź nie dokonał wszechstronnego rozważenia sprawy pomijając część materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (tak też postanowienia SN z dnia 10 stycznia 2002r. II CKN 572/99 i z dnia 14 stycznia 2000 r. I CKN 1169/99, wyrok SN z dnia 9 grudnia 2009r. IV CSK 290/09, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 31 lipca 2013r. I ACa 698/13, wyrok SA w Łodzi z dnia 24 stycznia 2013r. I ACa 1075/12, wyroki SA w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013r. I ACa 1342/12 i z dnia 28 maja 2013r. VI ACa 1466/12). Tego rodzaju argumentów apelacja pozwanego zaś nie zawierała.

Całkowicie niezrozumiały dla Sądu Okręgowego był zarzut naruszenia art. 232 k.p.c., art. 278 k.p.c. i art. 227 k.p.c. co do niedopuszczenia dowodów w zakresie, jak to określono w apelacji "lustracji finansowej dotyczącej stosunków gospodarczych" pomiędzy obydwojma powodami. Sąd Okręgowy zważył, że tak sformułowane wnioski dowodowe były zgłoszone w postępowaniu przed Sądem I instancji na okoliczność pozorności umowy tych podmiotów służącej

ominięciu zapisów ustawowych i umownych co do ograniczenia obrotu wierzytelnościami szpitala. Tymczasem bez przeprowadzenia dowodu z tych dokumentów na w/w okoliczność pozostały materiał zgromadzony w sprawie, w świetle ugruntowanego orzecznictwa, dawał podstawy do uznania, że umowa o współpracy zawarta między powodami jako naruszająca art. 54 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 217 ze zm.), w zw. z art. 58 k.c. była nieważna, czemu Sąd Rejonowy dał wyraz oddalając powództwo (...) S.A. z uwagi na brak legitymacji czynnej tego powoda. Tym samym przeprowadzenie w/w dowodu nie było niezbędne dla rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 227 k.p.c. Rozstrzygnięcie w sprawie nie wymagało też dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, taki wniosek zresztą nie został zgłoszony w postępowaniu. W związku z tym zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. i art. 232 k.p.c. był całkowicie nieuzasadniony.

Należało też wskazać, że rozważania stron oraz Sądu Rejonowego co do ewentualnej pozorności umowy z uwagi na stan prawny istniejący w dacie zawierania umowy o współpracę były bezprzedmiotowe, gdyż ustawa po zmianie dokonanej w 2011r. wyraźnie wskazywała na skutek prawny zawarcia umowy, której rezultatem miało być przejście wierzytelności. Badanie pozorności umowy miałyby znaczenie dla umów zawartych przed zmianą ustawy, kiedy nie było wprost wskazanego skutku prawnego zawarcia umowy przenoszącej wierzytelność bez odpowiedniej zgody.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł też powodów, dla których miałyby zostać naruszone art. 258 k.p.c., natomiast uzasadnienie apelacji żadnego uzasadnienia dla tak postawionego zarzutu nie zawierało.

Niesłuszne okazały się również zarzuty naruszenia art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej w zw. z art. 58 k.c. Jak wskazano powyżej, rozważenie zastosowania tych przepisów w okolicznościach niniejszej sprawy było właśnie podstawą oddalenia roszczenia (...) S.A. Z uwagi na niezaskarżenie przez żadną ze stron postępowania rozstrzygnięcia wobec (...) S.A. orzeczenie w tym zakresie jest prawomocne, a brak legitymacji czynnej tego podmiotu został ostatecznie przesądzony. Wypada także zauważyć, że apelacja została skierowana wobec powódki (...) S.A. w S., a więc zarzuty tego rodzaju dotyczą jej jedynie pośrednio.

Na marginesie więc tylko Sąd Okręgowy wskazał, że oceniając umowę powodów nie miał wątpliwości, że w dacie zawierania przez (...) S.A. w Ł. oraz kontrahenta pozwanego umowy o współpracy obowiązywała ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 217 ze zm.), która w art. 54 ust. 5 stanowiła, że czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Zgodę zaś miało wydawać się po zaciągnięciu opinii kierownika samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Stosownie natomiast do treści art. 54 ust. 6 u.d.l. czynność prawna dokonana z naruszeniem ust. 2-5 tego przepisu miała być nieważna.

Sąd Okręgowy zważył przy tym, że nie było w sprawie sporne, że podmiot tworzący pozwany Szpital żadnych zgód mających na celu zmianę wierzyciela nie wyrażał. Bezspornie również umowy zawarte z powodem przez wykonawców były umowami poręczenia w rozumieniu art. 876 k.c., co wynikało zarówno z ich treści, jak i nie było kwestionowane przez stronę powodową.

Sąd Okręgowy nie miał również wątpliwości, że art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej odnosi się także do czynności prawnych, których skutkiem, nie zaś celem, jest zmiana wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, a więc nie można konieczności uzyskania zgody ograniczać jedynie do cesji wierzytelności. Do takiego rozumowania skłaniał się Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 6 czerwca 2014 roku, w sprawie I CSK 428/13 (OSNC 2015/4/53), w którym stanął on wprost na stanowisku, że poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody organu założycielskiego (art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z., obecnie art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz.) jest nieważne. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że analizowana regulacja prawna przewidywała nie tylko zakaz dokonywania czynności prawnych prowadzących do zmiany wierzyciela s.p.z.o.z., ale i szczególną reglamentację prawną obrotu wierzytelnościami „szpitalnymi” i to w interesie ogólnym, a nie tylko w interesie samej jednostki leczniczej. Świadczą o tym m.in. wskazane w ustawie przesłanki wrażenia zgody, czas udzielenia zgody, procedura jej udzielenia. Zgoda organu założycielskiego stanowi wyraz wstępnej kontroli finansowej s.p.z.o.z. pod

kątem możliwości sprawnego wykonywania usług medycznych przez te podmioty, a nie tylko zwykłą formalno-prawną przesłankę skuteczności czynności prawnej wierzyciela s.p.z.o.z.

Możliwość zastosowania sankcji przewidzianej w art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz. do wszystkich czynności prawnych prowadzących do zmiany wierzyciela wynika również z zastosowania wykładni celowościowej i systemowej tego przepisu. W ocenie Sądu Najwyższego wyrażonej w w/w orzeczeniu, którą Sąd Okręgowy w pełni podziela, nie było podstaw do zakładania, że w art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz. doszło do wyczerpującego określenia katalogu typowych czynności prawnych, których musiałaby dotyczyć zgoda organu założycielskiego. Zamierzeniem ustawodawcy było wskazanie ogólnie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich celu jurydycznego, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od ich dogmatyczno-prawnej konstrukcji oraz typowej dla nich funkcji. Chodziło zatem o wyeliminowanie takich sytuacji, w których w wyniku określonej czynności prawnej pojawi się nowy wierzyciel s.p.z.o.z. dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. Krąg czynności prawnych określony w analizowanych przepisach nie mógł zatem ograniczać się do samej cesji, czy też faktoringu, indosu wekslowego.

Sąd Najwyższy odwołał się też do ratio legis art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. (obecnie art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz.) i wskazał, że mają one na względzie zapobieżenie narastaniu zadłużenia poszczególnych s.p.z.o.z., co stanowi z reguły efekt komercyjnego obrotu wierzytelnościami niezależnie od przyjętej in concreto formuły prawnej takiego obrotu. Zakłady opieki zdrowotnej mają bowiem do spełnienia funkcje lecznicze w interesie ogólnym, a ich uczestniczenie w obrocie prawnym powinno sprzyać niezakłóconemu wypełnianiu tych funkcji. W konkluzji Sąd Najwyższy uznał, że poręczenie należy do grupy „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” w rozumieniu art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. (art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz.), a zatem, gdy zostało udzielone bez zgody organu założycielskiego s.p.z.o.z. jest nieważne. Stanowisko to zostało podtrzymane przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 stycznia 2016r. V CSK 301/15, w wyroku z dnia 9 stycznia 2015 roku, V CSK 111/14, (LEX nr 1622337) oraz w wyroku z dnia 18 lutego 2015 roku, I CSK 110/14, (niepub.). W uzasadnieniu wyroku z dnia 9 stycznia 2015 roku Sąd Najwyższy ponownie podkreślił, że kategoria „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela” wskazana w art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz. nie jest pojęciem dogmatyczno-prawnym, którym posługuje się doktryna prawa cywilnego. Jest to formuła przyjęta przez ustawodawcę jedynie na użytek ustawy o dział. lecz. w intencji objęcia nią wielu przypadków zmiany wierzyciela. Nie jest to zatem wyczerpujący katalog takich czynności prawnych, ograniczony jedynie do przelewu wierzytelności (w różnych wariantach), instytucji zbliżonych do przelewu, czy też nawiązujących do przelewu. Chodzi o ogólne wskazanie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od etapów jego osiągnięcia. Innymi słowy ustawodawca zmierzał do wyeliminowania takiej sytuacji, w której w wyniku dokonania określonej czynności prawnej pojawi się nowy wierzyciel s.p.z.o.z., dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. W konkluzji stwierdzono, że rolą sądu pozostaje ocena tego, czy określona czynność prawna, niezależnie od jej prawnej konstrukcji i zasadniczej funkcji, ma w istocie na celu in concreto zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o dział. lecz.

Podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 stycznia 2016r. V CSK 301/15 Sąd Najwyższy podkreślił, że zamierzeniem ustawodawcy (wyrażonym w druku sejmowym nr (...), Sejm RP VI kadencji) było ograniczenie handlu wierzytelnościami przysługującymi od samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej poprzez wprowadzenie instrumentu, jakim była konieczność uzyskania zgody podmiotu, który utworzył zakład. Za takie czynności uznaje się przelew wierzytelności w różnych wariantach, instytucje zbliżone do przelewu, indos wekslowy, faktoring, forfaiting, również umowy o współpracę w zakresie zarządzania płynnością, poręczenie, gwarancję (tak też wyroki SN z dnia 19 listopada 2014 r. II CSK 9/14, z dnia 6 lutego 2015 r. II CSK 238/14, z dnia 18 lutego 2015 r. I CSK 119/14, z dnia 24 kwietnia 2015 r. II CSK 546/14, II CSK 664/14, II CSK 788/14, II CSK 797/14, II CSK 830/14, z dnia 15 maja 2015 r. V CSK 400/14, z dnia 16 października 2015 r. I CSK 882/14, uchwała z dnia 20 kwietnia 2012 r. III CZP 10/12 (OSNC 2012, nr 10, poz. 117), a więc takie, jakie były przedmiotem sprawy niniejszej, prowadzące w konsekwencji do subrogacji wierzytelności.

Sąd Okręgowy stwierdził przy tym, że nie można uznać, że umowa zawarta przez (...) S.A. z kontrahentem skarżącego miała inny cel niż zmiana wierzyciela oraz że zmiana ta była jedynie niezamierzonym efektem. O celu czynności prawnej świadczyła bowiem nie tylko konstrukcja prawna umów i typowe skutki, do jakich umowa prowadziła,

ale przede wszystkim to, że w konkretnych okolicznościach została wykorzystana do osiągnięcia skutku w postaci zmiany wierzyciela na podmiot trudniący się profesjonalnie obrotem wierzytelnościami, a skutek taki mógł być uzyskany poprzez obejście nakazu uzyskania zgody organu założycielskiego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, wyrażonego w art. 53 ust. 6 u.z.z. i art. 54 ust. 5 u.d.l. Nawet bowiem w sytuacji, w której istotą czynności prawnej nie jest zmiana wierzyciela, lecz np. współpraca, gwarancja czy poręczenie, nie jest wykluczone uznanie takiej umowy za czynność prawną mającą na celu zmianę wierzyciela. Jeżeli taka czynność prawna prowadzi do subrogacyjnego nabycia wierzytelności, tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, to w istocie jej celem jest właśnie zmiana wierzyciela bez konieczności uzyskania zgody wymaganej w ustawie. Dlatego też w ocenie Sądu Okręgowego ustawowy zakaz obrotu wierzytelnościami wynikającymi ze zobowiązań samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej bez zgody organu tworzącego wyłączał również subrogacyjne nabycie wierzytelności na podstawie art. 518 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy zważył, że subrogacja ex lege stanowi najbardziej zbliżoną do cesji (konstrukcyjnie i funkcjonalnie) instytucję prawną, co znalazło także odzwierciedlenie w systematyce przepisów k.c. (por. Tytuł IX - "Zmiana wierzyciela lub dłużnika"). Oznacza to możliwość stosowania przepisów o cesji do podstawienia nowego wierzyciela ex lege. Ponadto wstąpienie poręczyciela w prawo zaspokojonego wierzyciela (po wykonaniu obowiązku poręczycielskiego) stanowi jeden z zasadniczych elementów konstrukcyjnych zobowiązania poręczyciela tworzącego dług akcesoryjny tego podmiotu. Nie jest zatem możliwe wyłączenie z treści umowy poręczenia przyszłej subrogacji poręczenia, w przeciwnym bowiem razie umowa nazwana przez strony "poręczeniem" nie miałaby cech umowy przewidzianej w art. 876 k.c., a skoro subrogacja poręczenia prowadzi do niedozwolonej wobec braku zgody zmiany wierzyciela, to czynność taka jest nieważna. Bliskość konstytucyjna i funkcjonalna cesji (art. 509 k.c.) i subrogacji poręczyciela (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.) pozwala na wysunięcie wniosku o możliwości zastępowania efektu prawnego cesji także umową poręczenia, gdy po wykonaniu obowiązku poręczycielskiego następuje subrogacyjna zmiana wierzyciela w pierwotnym stosunku obligacyjnym i pojawia się nowy wierzyciel Szpitala (dłużnika głównego).

Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego zawarta przez (...) S.A. z wierzycielem pozwanego szpitala umowa o współpracę zawierająca regulację dotyczące poręczenia miała na celu zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej i wymagały zgody podmiotu założycielskiego, a skutek braku tej zgody został również wskazany w tym przepisie w postaci nieważności umowy, co skutkowało właśnie oddaleniem roszczeń (...) S.A. przez Sąd Rejonowy.

W tym miejscu należało ponownie podkreślić, że przedmiotem apelacji było zasądzenie należności wynikającej z wystawionych faktur na rzecz drugiego z powodów. Apelujący podnosił przy tym, że (...) S.A. spłacając zadłużenie pozwanego doprowadziła w myśl art. 356 § 2 k.c. do wygaśnięcia długu szpitala, w związku z czym zaspokojona (...) S.A. nie mogłaby skutecznie domagać się ponownej zapłaty tej należności od pozwanego na swoją rzecz. Dodatkowo apelujący wskazywał, że de facto domaga się on zapłaty na rzecz pierwotnego powoda, a ponadto Sąd Rejonowy naruszył art. 196 k.p.c. uwzględniając wniosek (...) S.A. o zawiadomieniu drugiego powoda o toczącym się postępowaniu.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy rozważył, że w jego ocenie art. 196 k.p.c. został prawidłowo zastosowany, albowiem ostatecznie w sprawie wziął udział podmiot posiadający legitymację czynną w tym postępowaniu, co zresztą potwierdził wynik postępowania przed Sądem I instancji. Ponadto oczywistym jest, iż na etapie zastosowania art. 196 k.p.c. bada się formalnie istnienie legitymacji czynnej, nie zaś zasadność roszczenia i nie rozważa poszczególnych zarzutów obydwu stron postępowania. Te kwestie są bowiem dopiero przedmiotem dalszego postępowania, które toczy się z udziałem już podmiotu zawiadomionego o postępowaniu, jeśli zgłosi on swój w nim udział. Natomiast bezspornym było w niniejszej sprawie, iż pozwany był dłużnikiem (...) S.A. z tytułu zawartej umowy i faktu istnienia należności, których nie uiścił, czego zresztą nigdy nie kwestionował.

Niezależnie od powyższego zasadność zastosowania art. 196 k.p.c., jak wskazano wyżej, potwierdziło rozstrzygnięcie Sądu I instancji, które Sąd Okręgowy uznał za słuszne, gdyż w ocenie Sądu Okręgowego w sprawie nie nastąpiło naruszenie art. 356 § 2 k.c., jak również art. 509 § 1 k.c. i art. 518 § 1 k.c.

Należało co prawda zgodzić się ze stroną pozwaną, że zgodnie z art. 356 § 2 k.c. dłużnik nie ma obowiązku spełnienia świadczenia osobiście, a w konsekwencji spełnienie świadczenia przez osobę trzecią, nawet wówczas gdy działała ona bez wiedzy dłużnika, powoduje wygaśnięcie zobowiązania. Co więcej, istotnie przyjmuje się, że zapłata cudzego długu, nawet jeśli świadczący nie był zobowiązany w świetle stosunku prawnego łączącego go z dłużnikiem, nie obciąża odbiorcy, w tym przypadku byłby to kontrahent dłużnika, obowiązkiem zwrotnym w oparciu o art. 405 k.c. lub art. 410 k.c., jeśli istnieje podstawa do świadczenia w relacjach wierzyciela z rzeczywistym dłużnikiem (tak też SN w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 maja 2014r. II CSK 481/13), a więc przy przyjęciu możliwości zastosowania art. 356 § 2 k.c. (...) S.A. nie miałyby podstawy prawnej do żądania od drugiego z powodów zwrotu zapłaconej należności w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu lub nienależnym świadczeniu. Dlatego też nie była słuszna argumentacja pozwanego, iż wobec niezwrócenia zapłaconej kwoty na rzecz (...) S.A., przy zastosowaniu art. 356 § 2 k.c., powództwo (...) S.A. było co najmniej przedwczesne.

Jednakże w niniejszej sprawie w ocenie Sądu Okręgowego art. 356 § 2 k.c. nie mógł mieć zastosowania. Bezsprene bowiem powód dokonał zapłaty nie w imieniu dłużnika, ale w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy poręczenia łączącej go z kontrahentem dłużnika. Świadczyło o tym zarówno samo istnienie umowy o współpracę, jej treść, jak również sformułowanie roszczenia przez powoda i wskazane przez niego okoliczności faktyczne, z których wynikało, że podstawą tego roszczenia było wejście w prawa wierzyciela na skutek spłaty zrealizowanej w wyniku wykonania umowy poręczenia. Natomiast pozwany nie wykazał, aby celem zapłaty kontrahentowi dłużnika było zwolnienie dłużnika od długu, a tylko wykazanie takiego zamiaru wyczerpywało dyspozycję 356 § 2 k.c. (...) S.A. spełniający świadczenie nie działał za dłużnika. (...) S.A. nie było więc spełnieniem świadczenia za dłużnika, ale stanowiło realizację zobowiązania tego podmiotu wynikającą z umowy zawartej z wierzycielem. Dlatego też nie doszło do umorzenia/wygaśnięcia zobowiązania pozwanego wobec kontrahenta (tak też wyrok SN z dnia 9 grudnia 2010r. IV CSK 239/10, wyrok SA w Łodzi z dnia 7 kwietnia 2015r. I ACa 141/15, wyrok SO we Wrocławiu z dnia 29 maja 2013r. I C 1895/12). Z kolei powołanie w apelacji art. 509 § 1 k.c. i art. 518 § 1 k.c. potwierdzało jedynie, iż spłata dokonana przez (...) S.A. nie miała na celu uregulowanie zadłużenia za dłużnika, ale wykonanie umowy poręczenia ze skutkiem cesji wierzytelności na spłacającego.

Tym samym, skoro dług nie wygasł, a pozwany nie wykazał, aby został on przez niego uregulowany, nie kwestionował także jego wysokości, należność powinna zostać zasądzona. Natomiast kwestia, czy (...) S.A. będzie się w przyszłości domagała od (...) S.A. kwoty zapłaconej w wykonaniu nieważnej umowy o współpracy nie ma istotnego znaczenia dla niniejszego postępowania, gdyż jest to sprawa wyłącznie między tymi spółkami i pozostaje bez wpływu na istniejącą należność od szpitala na rzecz (...) S.A. Ponadto w okolicznościach tej sprawy, przy ocenie spełnienia przesłanki z art. 356 § 2 k.c. w postaci braku sprzeciwu dłużnika, należało mieć na uwadze przepisy szczególne ustawy o działalności leczniczej, które dla ważności przeniesienia wierzytelności, w tym w warunkach realizacji umowy poręczenia, przewidywały konieczność wyrażenia zgody przez dłużnika oraz wskazane wyżej ratio legis regulacji ustawy, którym było ograniczenie handlu wierzytelnościami przysługującymi od samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Skoro pozwany cały czas podkreślał, że nie wyrażał zgody na czynność prawną będącą podstawą późniejszej spłaty dokonanej przez powoda, to w tych okolicznościach trudno przyjąć, aby nie sprzeciwiał się samej spłacie jako czynności wynikającej z zawartej umowy poręczenia.

Całkowicie niezasadne były zarzuty pozwanego dotyczące naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. Absolutnie bowiem z żadnego oświadczenia powodów nie można było wywieść, iż (...) S.A. dochodziła w postępowaniu świadczenia na rzecz (...) S.A. Spółka przystąpiła do postępowania w swoim imieniu, domagała się zapłaty na swoją rzecz. Ponadto z pism procesowych złożonych do akt przez (...) S.A. wynikało, że zdaje ona sobie sprawę z ugruntowanej obecnie linii orzecznictwa uznającej umowę z (...) S.A. za nieważną i aczkolwiek nie zgadza się z tym poglądem, to jednak na wypadek przyjęcia za zasadną tej linii orzeczniczej wnosi o wezwanie kontrahenta pozwanego do udziału w sprawie. Ponadto, jak wskazano wyżej, (...) S.A. musiałby liczyć się, wobec oddalenia powództwa (...) S.A., z roszczeniem tej ostatniej spółki o zwrot zapłaconych kwot. Trudno bowiem oczekiwać, aby (...) S.A. zrezygnowała z dochodzenia odzyskania olbrzymich kwot wypłaconych w wykonaniu umów uznanych przez sądy powszechne za nieważne.

Z uwagi na absolutnie dowolne i niczym nieoparte twierdzenie pozwanego, iż (...) S.A. dochodzi zapłaty na rzecz drugiego powoda niezasadne okazały się także zarzuty pozwanego dotyczące naruszenia art. 5 k.c. czy art. 353 /1/ k.c., które zostały powiązane właśnie z tą okolicznością. Należało także zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym w odpowiedzi na apelację, że w okolicznościach niniejszej sprawy to właśnie postawa pozwanego wskazywała również na naruszenie przez niego norm art. 5 k.c. Bezspornie bowiem pozwany posiadał dług, którego nie uregulował. Dług ten związany był z uzyskaniem przez pozwanego towarów, za które nie zapłacił. Jego zaś intencją było zwolnienie się od uregulowania długu i przerzucenie ciężaru jego uiszczenia na podmioty, które tego długu nie wygenerowały i nie skorzystały z towarów uzyskanych przez pozwanego. Aczkolwiek więc powodowie swoim zachowaniem chcieli doprowadzić do obejścia prawa i przejścia wierzycelności w sposób niedozwolony przez przepisy, to jednak pozwany jako osoba sama również nadużywająca prawa nie miał podstaw do powoływania się na regulacje art. 5 k.c. i art. 353 /1/ k.c.

Sąd Okręgowy nie uznał za zasadny zarzut pozwanego naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy odniósł się bowiem do wskazanego w zarzucie aspektu rozstrzygnięcia, który miał pominąć, a jedynie wyprowadził wnioski odmienne od proponowanych przez pozwanego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalił apelację, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 k.p.c. uznając, że w sprawie brak było podstaw do zastosowania wobec pozwanego regulacji przewidzianej art. 102 k.p.c. Sąd II instancji zważył w tym zakresie, że sam fakt prowadzenia przez szpital działalności o charakterze publicznym nie powinien dawać podstawy dla przerzucenia na kontrahentów kosztów postępowania prowadzonego w celu uzyskania zapłaty za świadczone przez nich usługi lub dostarczone towary (tak też SN w wyroku z dnia 4 listopada 2011r. I CSK 799/10). W przeciwnym razie jedna ze stron postępowania zostałaby niesłusznie uprzywilejowana kosztem drugiej strony procesu.

Co więcej, przepis art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od ogólnej zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c., wymagający dla prawidłowego zastosowania odniesienia się do okoliczności konkretnej sprawy. Uznanie, że dana grupa podmiotów nie powinna być w ogóle obciążana kosztami postępowania stoi w sprzeczności z ratio legis tego przepisu.

Niewątpliwie także zła kondycja finansowa nie powinna być wystarczającą przesłanką dla uznania, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające nie obciążanie dłużnika kosztami postępowania (tak też SN w postanowieniu z dnia 24 października 2013r. IV Cz 61/13).